

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 20. februarija 1856.

Kako se dajo slabi travniki zboljšati.

Čez dve reči so gospodarji od nekdanj tožili, tožijo dan današnji in bojo tožili, dokler bo svet stal: da jim namreč gnoja manjka in pa dnarja.

Kdor hoče k dnarju priti, mora pred dosti gnoja imeti. Da si pa gospodar dovelj gnoja napravi, potrebuje klaje in stelje; kdor zamore le malo klasti in pa malo nasteljati, bo imel tudi malo gnoja, tedaj tudi malo dnarja.

Klajo za živino dajejo pašniki, senožeti in pa njive. Kdor na pašnikih in senožetih dosti klaje za živino dobi, mu je ni treba na njivah pridelovati.

Pašniki so večidel suhe in slabe zemljišča, kjer se ne splača, da bi se kosilo ali kak sad sejalo; pridelava se na njih celó malo, in tudi ni mogoče, da bi se dosti pridelalo, ker se ne obdelujejo. Živina se klata od zora do mraka po njih, voha rastlinje, ki na njih klaverno raste; teptá travine cimice, jih pokriva tam pa tam s svojim gnojem, da se zadušé, ko so morebiti hotle ravno skozi perst predreti; silne muhe in brenceljni jo pikajo, da z vzdignjenim repom okoli bezlá, čeravno je tako lačna, da se ji še komaj hoditi ljubi.

Da bi taka živina za gospodarja kaj dosti prida bila in da bi od nje kaj tečnega gnoja pridelal, ni misliti, — in vendar se dajo taki slabi malopridni pašniki prav lahko na bolje obertiti.

Naj gospodar tak pust pašnik razdeli na več kosov, vsaki kos ogradi s kakoršno koli ograjo, in živina naj se pase zaporedoma sedaj na enem, sedaj na drugem kosu, in tako dalje, in vidil bode, da s tem samim je že zboljšal pašnik, ker sedaj ima trava saj toliko časa, da zamore rasti. Mislimo si pa še gospodarja, kateri takrat, kadar konj ali vol nimata posebnega dela na polji, napelje kak koš zemlje, in če je tudi mertvica, na pašnik in to zemljo spravlja v kakem kotu na kùp, potem pa veleva pastirjem, ki takó lenobo pasejo celi dan, naj pobirajo gnoj, ki ga živina po pašniku trosi, in ga mešajo z navoženó zemljo, ktera se potem, preden zima pride, po pašniku razmeče in z brano povleče, in vidil bode, ako živino prihodnjo spomlad nekoliko pozneje na pašnik žene, da trava predreti zamore, da bo tako gleštan pašnik veliko bolji. Mislimo si pa še dalje gospodarja, ki je v stanu, da na pustem in suhem pašniku po 20 do 50 sežnje saksebi grabnov vreže, po čevlji ali po 2 čevlja širokih in globokih; če te grabne skozi zimo odperte pustí, potem pa jih z izkopano zemljo spet zasuje in eno ali 2 leti stare akacijne sadike v to zrahljano perst posadí po 3 do 6 pavcov saksebi, si bo napravil tako živih plotov; to germovje pa vleče mokroto na-se in stori, da je zrak bolj vlažen; vetrovi ne morejo potem zemlje tako osušiti in ne zadušiti travic. Od koristnosti akacij smo že tolikrat govorili, da nam ni treba tega priporočila več ponavljati.

Še drugo drevó pa je, kterege na pustih pašnikih ne moremo dosti priporočati, in to drevó je jesen. Jesen je zares senožet gori v zraku (ljuftu), ktera se na leto dvakrat kositi dá. Kako nek to? bo vprašal marsikter gospodar. Brez vse copernije je to takole: Listje jesenovo se dá dvakrat v letu sklestiti z drevesa, se zveže potem v butarce, spravi, in pozimi kot prav dobra klaja

poklada govedom, ovcam in kozam. Gospodar, kdor to vé in je le enkrat skusil, se ne bo bal malega truda in majhnih stroškov, da bi med germovjem na taci pašnikih ne napravil posamnih jam in v te jame ne zasadil jesena, kateri varuje pašnik presilne suše, je živini zavetje poleti ob hudi opoldanski vročini, in verh vsega še daje obilo klaje za zimo. Iz jesena se dá sicer dober plot napraviti, pa na pašnikih pritlični jeseni konec jemljejo, zato, ker jih živina v eno mer objeda. Se vé, da na pašnikih se morajo tudi akacijni plotovi prvi 2 leti pred živino zavarovati.

Kdor je v stanu, cestnega blata, blata iz grabnov in bajerjev na pust pašnik navoziti, bo gotovo tudi zboljšal nerodovitno zemljišče.

Če pa je zgornja perst pašnika zlo slaba, da skor nič trave v nji ne raste, ali če kdo hoče v pusto in suho zemljo pašnika zasejati gosto travo, naj si izbere semena armána (Schafgarbe), ovčje bilnice (Schafschwingel), male bele deteljce (weisser Klee) in pa korninšice ali pimpinele (Pimpinelle) in naj ga vseje z režjo vred; prvih treh seme se zamore, vsacega enaka mera, vkup zmešati, pimpinela se mora zavolj njenega razširjenja sama za-se sejati.

Če je pa pašnik občinska gmajna, je prva potreba, da se razdeli med lastnike in da ti po tem takem zapušeno zemljo, ktera jim pred ni nič dobička dajala, predelajo v rodovitno zemljišče, naj je že travnik ali njiva.

Ko si je gospodar pašnik na to vižo zboljšal, mora skrbeti tudi za popravilo senožet ali travnikov.

Slabe senožeti so večidel trojne: ali so suhe in puste, — ali so mokre in merzle, — ali pa so šotaste, z mahom in pogostoma tudi z resíco obrašene.

Suhe in puste senožeti se dajo popraviti tako, kakor smo rekli, da naj se popravljajo enaki pašniki.

Ker je zemlja na senožetih večidel bolja kakor na pašnikih in ker se na senožetih le v jeseni pase, se dajo na njih plotovi z jesenom narediti; le grabni morajo za jesen enmalo globokeji in širokeji biti kakor za akacije, in močnejše sadike, 3 do 5 let stare, naj se izberó za nasadbo, ker jesen sploh in posebno prve leta ne raste tako hitro kakor akacija.

Če so suhe senožeti še obrašene z mahom, povleci jih prav dobro z oistro brano pozno v jeseni, posebno z brabantko, po dolgem in po širocem, da se mah iztrebi; če moreš pepéla premogovega (Steinkohlenasche) kje dobiti, potrosi ga po mahovitem travniku in vidil boš, da boš mah čisto odpravil.

Če je trava le redko zarašena, ker jo je obilen mah zaterl, je treba zgodaj na spomlad po senožeti raztrositi senénega drobú. Ker pa je v tem drobu večidel le malo dobrega semena, naj se dobra senožet pozneje pokosi, seme iz trave izsmuče in z drodom pomeša.

Kadar se je na senožeti gosta trava zarastla, je dobro, travnik včasih z gnojnico pognojiti; ako je pa gnojnica človeška, je sama na sebi prehuda; tedaj je treba, da se z vodo zmeša in bolj redka naredí, ali pa takrat po senožeti razkropí, ko jo še enmalo snega pokriva; sicer požgè travo.

Za mokre senožeti je treba grabnov, po katerih se moča odteka, še bolj pa drenaže.